

VOJENSKÉ HUMORESKY

od LUDĚKA ARCHLEBA.

Nezdařená salva.

Všechny svátky v roce byly nám vojínům vítány, jenom "Vzkříšení" a "Božího těla" jsme se strachovali, neboť ač byl náš major dosti hodný pán, přece běda praporu, zkazil-li některou veřejnou salvu.

Náš prapor byl před několika lety rozestaven s celým plukem na Přikopech proti lékárně; jako vřadná šarše stál svobodník Woisetschlaeger na pravém křídle, vedle něho přítel můj Amort, a po jeho levé straně já; stáli jsme v klidu, a Amort pojednou zašeptal: "Hleď, Luďo, tamto v okně ta dáma, to je kráska, co?"

V tom však zavzněl plukovníkův povel "Habt Acht!" "General Decharge!" "Hoch an!" (Do výše zbraň!), a mužstvo mřít pánu bohu do oken. Tu nešťastnou náhodou usedne Amortovi, jakoby v celém království Českém neměla mítsečka, veliká moucha na nos a nedbajíc důležitosti a velikého pro nás okamžiku, počne se lhostejně na něm procházet — zrovna jako na Přikopech; Amort mrká, šklebí se, moucha ale nedbá, zabodne svůj sosák do masité špičky nosu, — Amortem to pronikne jako elektrická jiskra, prst se mu zachvěje, a rána vyšla o půl vteřiny dřív. Předčasný výstřel strhl jich s sebou více, smích obecnostva byl nám všem odměnou.

"Pr — rr — r — rr — r!" znělo to posměšně ze zástupu diváků.

"To jsem tomu dal!" zašeptal Amort a zbledl.

Major jen koulel očima po praporu a mával zlostí šaví ve vzduchu. A ke všemu nešťastí se tehdy defilování před generalitou též nepodařilo.

Když jsme přišli na dvůr do kasáren, v nichž byl náš prapor sám ubytován, rozzuřil se major tou měrou, že diktoval celému praporu deset dní kasárního vězení, a připojil vzletnou češtinou, že až bude vinník, který nečas první vystřelil, vypátrán, že mu má být dána "deka", a ukončiv svoji krasořeč notnou nadávkou, odešel.

* * *

Za majorem zavřela se vrata kasáren, a kromě poddůstojníků nesměl nikdo z mužstva po rozkaze ven do města.

Dva, tři dni to ušlo, po rozkaze večer se vytáhly karty, zpívaly se písně, ale k osmé hodině, v době dostaveníček a schůzek milostných, neměl nikdo v kasárnách stání; vše láteřilo. Jindy vždy veselý Amort měl malou dušičku v těle, neboť dostat "deku" není žádný žert; a jen tak občas pohlédl na svobodníka Woisetschlaegera, kterého uprosil, aby nic neudával, ale o jehož vytrvalosti pochyboval; mne měl zabezpečeno, vždyť jsme byli spolužáci a krajané.

"Woisetschlaegerovi, který jako svobodník mezi poddůstojníky čítán nebyl, bylo jedno, má-li "kasárníka" nebo ne, poněvadž z kasáren nevycházel, leda v den výplaty, kdy zacházel si "k dřevému litru" na dvě sklenky piva. Nejbolestnější však ho hnětilo, že si nemohl nyní denně posílati do kadetní školy za pět krejcarů pro "haši" (sešekané zbytky masa), jež byl náruživým milovníkem, a které se musel nyní, kdy vojáci z kasáren ani na krok nesměli, odříci.

Čtvrtý den po Božím těle byla výplata, a jakmile cítil Woisetschlaeger v kapse několik desetníků, neměl více stání; dlouho zadřívající touha po "haši" vypukla neskrocenou silou, omamo-

vala jej, potlačovala v něm vždy více lepší pocity. Svobodník dále již neodolal a k vůli zamilované "haši" šel, a stál se zrádcem. U inspekčního šikovatele udal ubohého Amorta jako původce zkažené salvy. —

Za chvíli na to smělo mužstvo z kasáren.

Woisetschlaeger si poslal ovšem ihned pro dvojnásobnou dávku "haše", načez se odebral ku svému "dřevému litru".

Amort odešel také, ale zlé tušení vkrádalo se mu do osrdí.

* * *

Amort byl čtverák a čipera, uměl kromě jiných veselých kousků také mistrovsky napodobiti různé hlasy lidí i zvířat, čímž nás často za dlouhých večerů bavival. Pamatuji se, když jsme jednou stáli na Petříně na stráž v noci, že svým umělým kokrháním rozkokrhal všechny pražské kohouty, a "prorok" Fiala pak prorokoval dešť.

V den, kdy se stal předmětem zrady svobodníkovy, o čemž nebylo pochybnosti, přišel o deváté domů, stanul u dveří naší jizby a ohlásil svůj příchod zadržím zahudrováním jako krocan. Všechno se smálo, a Amort, jenž zatím netušil nic dobrého, doufal, že se snad na slíbenou "deku" pozapomene; pro kmotra příhodu byl však oděn po celý den, ač bylo parno, do tří košil a kolem těla ovinul komisi poslamku. Dábel kamarádům věř.

Stoje zády ke dveřím počal si stláti postel, a mžouraje očima po svých soudruzích pozpěvoval si: "Až já z toho světa půjdu — smuten sobě zpívat budu", — když se náhle zticha otevřely dveře, a do světnice vešlo asi patnáct vojínů ostatních setnin, v obličejích počerněných a každý z nich třímal v ruce ocelový nabíječ z pušky; vzadu stál trubač praporu.

První muž držel komisi pokrývku a spatřiv Amorta skočil, hodil mu "deku" přes hlavu, a již dopadaly rány na nebohá záda nešťastného přítele.

S počátku bral to Amort žertovně, kvičel jako štěně a zase vrčel jako buldog; když však viděl, že své mstitelce nerozoznáje, a že rány dopadají nepočítaně na záda jeho dle zvuků polnice, schouli se a trpěl, jen někdy bolestně zaskřepal zuby, ale při tom blahověl svému nápadu, že se tak dobře opatřil.

Konečně dopadla poslední rána a "lynčovníci" zmizeli; Amort shodil pokrývku narovnal svůj hřbet přece poněkud porouchaný, zařičel hlasem tuřím a přísahal pomstu celému praporu. Uražená jeho vojenská čest se ozvala, — a kamarádi se smáli.

* * *

Druhý den byl velký cvičebný pochod, a mužstvo přišlo vyhledováno a uondáno a až k páté hodině odpolední do kasáren. Po menáži čistěna výzbroj, a pak si každý ulehl, aby se posilnil na příští den.

Svobodník Woisetschlaeger šel s Amortem, dvěma nováčky naší setniny a s trubačem Pacalem na kasární stráž.

Po čepobití dojedl svobodník a "velitel" stráž Woisetschlaeger svoji "haši", povolil si pás, zůstal pohodlně boty, natáhl své kosti na tvrdou pryčnu, a za pět minut odnesl ho rarach v říši sladkých snů, jichž předmětem byla milovaná "haše" a "dřevý litr". Však dnes nikdo nepřijde přehlížet kasárny, důstojníci jsou unaveni, a praporek inspekte spí již také; "přes čas" nemá nikdo, proč by si tedy takový "velitel" stráž nepopřál drobtáto toho pohodlíčka?

Za chvíli uklidil se na lavici u kamen, aby nepřekážel, trubač Pacal, a nováček Polívka jako

"třetí číslo" uvelebil se na zemi za kamny, aby panu "veliteli" neubíral místa.

Po strážnici rozhostilo se ticho, a jen některá zvědavá múra, popálivší si křídla o čoudfici lampu, třepotala se po stole, neb občas spadla ospalá moucha se stropu, chvíli bučela nad světlem a usedla opět jinam. —

Venku na chodbě u vrat sedl však na lavici Amort s nováčkem Poldíkem Vítkovic a kouřil; je zabrán do svých myšlenek.

Náhle povstal a povídá: "Poldíku, mám hlad."

Rozespálý Poldík odpovídá: "Ba já také!"

"Ale, jemine, teď jsem si vzpomněl, vždyť mám nahoře pod postelí v kuffku kus slaniny a dvě viržinka od neděle; tu máš klíček a skoč pro to, rozdělíme se, ale zavři dobře," mluví po chvíli Amort. A Poldík již byl na schodech; vždyť se tak lacině večere zase tak brzo nenaskytne, a pak ta čest — od starého vojáka.

Jen byl nováček na prvním schodu, vzpružil se Amort jako hádč, skok, a již byl na strážnici, z níž za minutku opět obeztele vyběhl.

Venku odbýjelo půl jedenácté; nahoře spalo vše, a snad i ti desátníci ode dne schrupli si po celodenní námaze v dusné světnici.

Náhle však, kde se vzal, tu se vzal, ozval se na tiché chodbě u vrat hlas plukovníkův, znějící jako když sype hrách na dřevěné řešeto.

"Velitel strrrrráže ven! Trrrrubači! Trrrrroubit! "Allarrrrm!" prrrrro celý prrrrrapor! A hezky rrrrrrychle!"

Slova tato, jež mužstvo našeho pluku velmi dobře znalo a jimiž nejméně jednou za půl leta nás plukovník, jinak hodný, starý, dobromyslný pán, z nejlepšího spánku vyburcoval, zkoumaje tímto způsobem pohotovost pluku, měla za následek, že rozespálý "velitel" stráž u brány vyřeštil oči ze spaní. Hmataje kol sebe, chtěl si upjati opasek, aby podal rychle předepsaný oznam přítomnému plukovníkovi jako velitel stráž. Však co to? Oba hroty u přesky jeho jsou ohnuté, opasku nelze užítí.

Tedy aspoň rychle do bot. Však co to zase? U každé boty jsou "štruple" silným motouzem svázány; do bot nohama nelze vniknouti. Hřůzou se ježí svobodníkovi vlasy na hlavě a již vidí před sebou zející věznic. Seskočí s pryčny bos a chce běžet ven, — ale cožpak se všichni černí dnes žen? Místo na zem skočil do truhlíku na uhlí a chtěje učiniti krok, zakopl o okraj, a bác, letí přes lavici, poráží se probouzejícího se trubače, hlavou do železných kamen, a tato se kácí za hrozného hluku na spícího dosud u zdi nováčka Polívku, pohřbívajíc jej v šumáčích rusu a oblacích sazí.

Trochu větší duchapřítomnosti zachoval si trubač Pacal; vyhrnul se ze strážnice a vběhnul jako slepý na tmavý dvůr, počal táhlým tonem vytrubovati "Alarm".

* * *

Tichou nocí zavznělo poplašné znamení. Služební desátníci běhali od světnice ke světnici, buďce hlasitým "vzhůru!" spáče, kteří byli po namáhavém dni v nejlepší spánku.

Poldík právě otvíral Amortův kuffík, ale jakmile zaslechl polnici, nechal kuffík uprostřed cesty mezi postelemi státi a hrnul se ven jako divý, poráží se na chodbě stojící konve a škopky.

V okamžiku byla ve všech světnicích světla, vojáci ve spěchu házeli na sebe oděv i výzbroj a poloodeň hnali se na dvůr, padajíc přes škopky a konve Poldíkem překáčené.

Poldík bera schody po třech, otevřel dveře do strážnice, ale s

hlasitým výkřikem: "Pán Bůh s námi a zlé pryč" přirazil je opět a zatočiv klíčem běžel k Amortovi všecek poděšen, že na strážnici snad zakoušel čert kopčáka (Němce) a teď že se hrnul na něho.

Amort jen se usmíval a pozoroval na dvoře vzrůstající se ruch sbíhajícího se praporu.

Zatím sběhlo se veškeré mužstvo na dvůr, sestavilo se v setniny a ohlíželo se po plukovníkovi. Inspekční šikovatel probuzen polnicí, pobíhal po dvoře a hledal ve všech koutech plukovníka, o tom však nikde není ani sledu. Konečně zastavil se u brány a tázal se Poldíka, kdo že otvíral plukovníkovi vrata.

"Já ne, snad tuhle Amort, poslušně hlásím."

"Otevíral jste, Amorte, vy?" táže se tedy tohoto.

"Já též ne, pane šikovateli, ale včera jsem dostal od praporu hanebnou "deku" a nechal jsem si tedy celý prapor allarmovat, abych se mu mohl osobně za to poděkovat. — A nyní se mnou dělejte, co chcete," poddával se do vůle osudu po vykonané pomstě Amort a odepínal postranní zbraň, věda, co jej nyní bude očekávat.

Šikovatel vyřeštil na mluvícího oči, pak náhle, jako by chápal teprve, spustil: "Vždyť vy ani nevíte, co jste to vyvedl! Nešťastný člověče, já vás musím ihned zavřít," a také odvedl Amorta, pronášeje svoji nevyhnutelnou poznámku: "Ono jest všeho ocamcať až docamcať", do temnice.

Pak rozpustil na dvoře netrpělivě čekající prapor, který se smíchem a láteřením ihned se zase rozeběhl.

Za čtvrt hodiny nastalo v kasárnách ničím nerušené ticho.

Ráno propustil šikovatel Amorta z vězení, aby se připravil k "ozamu" u setniny.

Setník se pomstě Amortově zasmál, předvedl však Amorta k oznamu praporemu.

Těž major se usmál jizlivě, a když se dověděl, že týž Amort zkazil Božítělový výstřel, nařídil, aby se připravil k oznamu u pluku.

V jedenáct hodin téhož dne přišel plukovník v růžové náladě do kasáren; slavil právě dnes své šedesáté jmeniny. Před úradnou pobočnickovou stálo několik k plukovnímu oznamu určených nešťastníků se skroušenými tvářemi.

Uvnitř čekal důstojnický sbor, aby složil plukovníkovi své blahopřání.

Plukovník vstoupil mezi důstojnictvo a když přijal blahoskloně od nejstaršího majora přání, vyzval přítomné, aby chvílenku posečkali, že si odbude pouze oznam, pak že je zve "en corpore" na číšku vína.

První u oznamu stál náš hrdina Amort; ani k poznání nebyl. Prsa jeho byla vyklenutá celou komisi poslamkou, slabě chmýřil pod nosem načerněno leštěním a voskem natřeno, čnělo směle do výše, — vlas jeho byl upraven pečlivě. Plukovník prohlédl Amorta, posunul mu čáku více na pravé ucho, tak jaksi energičtěji, ohnul více mosaznou růžici do předu, poklepal mu na rámě, a obrátiv se s poznámkou "pěkný chlapík" k majorovi, tázal se, co si muž ten přeje.

Major zpozorovav zálibu plukovníkovi na Amortovi, přicházel v rozpaky, pak ale vylíčil čin jeho v nejtemnějších barvách, řka, že si muž tento dovolil hlas plukovníkův napodobiti a užítí toho v noci k vybouření celého praporu. Ano, dodal, že i slyšel, že když měl celý prapor nedávno kasární vězení, že Amort z dlouhé

chvil sestavil z kamarádů plukovní rapping a hlasem i gestem napodoboval plukovníka, a přisoli mu ještě tím, že představil Amorta jako původce zkaženého Božítělového výstřelu.

Plukovník klepal bičskem po svých lesklých vysokých botách a pozoruje Amorta, jenž ani brvou nepohnuv, hleděl bystře plukovníkovi do očí, pravil svým patetickým hlasem: "To nerrrad slyším, tak čistý voják, a tolik žlob!"

Amort přesně zasalutoval a smělým hlasem pravil: "Poslušně hlásím pane plukovníku, že jsem za tu zkaženou salvu již trestán byl — dostal jsem od praporu "deku".

Major jaksi pobledl.

"Jak? Deku?" diví se plukovník, "vždyť jest trrrrrestání toto přfedece přfísně zakázáno? Neublížili vám mnoho?"

"Ne, pane plukovníku," hlásí Amort, a vousiska se mu úsměvem ježí, "já byl na ni připraven".

Plukovník pohledl jaksi podezřele na majora, v tom však prolétla hlavou jeho myšlenka, a již zase kolem úst a kol očí šelmovskému pohrával úsměv.

"Když jste takový čipera, tak počkejte," a plukovník vyšel do pobočnickovy úřadovny, přivedl s sebou celý důstojnický sbor na chodbu a směje se hlasitě, pravil: "Pánové! Tento chlapík umí přý můj hlas a gesta tak napodobovati, že popletl celý prapor. A teď dejte pozor! Mám rád lidi veselé, ale žádné baby. Dnes budete držeti rapping místo mne vy zde před námi a jestli to dobře provedete, na mou čest, tak vám to odpustím. Tedy ku předu!"

Amort poznal důležitost mžiku a vida povzbuzující pohled svého setníka, zasalutoval, vystoupil z řady, obrátil se proti prázdnému místu, kde byl stál, vypjal poněkud prsa, prohnul pravou nohu do předu a ohýbaje ji v kolenu, vztýčil ramena, levici opřel v bok a vsunuv hlavu do ramen, — vše věrně dle zvyku plukovníkova, — zasupěl nosem a promluvil hlasem silně ráčkujícím:

"Vy, Amorte, já mám rrrád lidi veselé — a žádné baby, a že je dnes můj svátek, tak se nechci s Vámi zlobit. Vy jste dostal "deku" a strachu jste měl asi též dosti, a že jste takto čistý chlapík." Při tom si Amort potřel levou rukou údes dle plukovníkova zvyku a vida, že se již plukovník i ostatní důstojníci smíchem otfásají, dodal si odvahy a dokončil:

"Tak vám to tentokráte milostivě odpouštím."

A ohlédnuv se po zvyku plukovníkově kolem sebe, spatřil proti sobě státi čtyři zaražené kamarády, kteří očekávali za překročení svatodušní dovolené svůj rozsudek.

Nová myšlenka projela mu hlavou, popotáhl knír do výše a dodal, kynu milostivě rukou: "A vy, chuděrové, můžete jítí též. Podruhé však dovolenou nikdy nepřekrřračovat!"

Na to postoupil o krok na pravo, uklonil se, napodobuje tak důstojnický pozdrav a dotýkaje se dvěma prsty štítku od čáky, vstoupil opět do řady a stáhl svaly svého obličejve ve skroušený, zubožený pohled.

Plukovník se smál již nahlas, až se za bicho popadal a sňhaje do kapsy pravil:

"Vy jste pěkný chlapík! Bravo! A že máte tak dobré srdce pro své kamarrády, tak zde máte a napijte se na mé zdraví. — Ale žádný "Allarrm" více, sice — já nealavím každý den své šedesáté jmeniny."

Plukovník zasalutoval, pobočník propustil rapping, a Amort upaloval ke schodům; na kon-